

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Министерство образования и науки Республики Бурятия
МКУ «Управление образования» МО Баргузинский район
МБОУ "Хилганайская СОШ им.Э-Д.Ринчино"

РАССМОТРЕНО
Руководитель МО
 Ринчинова С.Р.
Протокол № _____
от «28 августа» 2023 г.

СОГЛАСОВАНО
Зам.директора по УВР в
 Бадмаева Е.А.
от «29 августа» 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
(ID 3358677)
учебного предмета
«Родная литература (бурятская)»
для 6 класса основного общего образования
на 2023-2024 учебный год

1. Тайлбари бэшэг (пояснительная записка)

Рабочая программа разработана на основе: Федерального закона «Об образовании в Российской Федерации» от 29.12.2012 г, Федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования, утверждённого приказом Министерства образования и науки Российской Федерации от 17.12.2010 № 1897, Концепции духовно-нравственного развития и воспитания личности и гражданина России, Фундаментального ядра содержания общего образования, Примерная рабочая программа учебного предмета «Родная (бурятская) литература» для общеобразовательных организаций с обучением на родном (бурятском) языке 5-9 классы (от 04.02.2020г № 1/20), авторы-составители: О. Б. Бадмаева, Л.С. Ширапова. Основной образовательной программы основного общего образования МБОУ «Хилганайская СОШ им.Э-Д.Ринчино», Календарно - тематический план ориентирован на использование учебника: Х.Г.Цыденова, Ц.Б.Цыренова, Ж.Ц.Жамбуева «Буряад литература» книга-хрестоматия 6 класса, в двух частях, Улан-Удэ, «Бэлиг» 2018г, а также на основе характеристики планируемых результатов духовно-нравственного развития, воспитания и социализации обучающихся, представленной в Примерной программе воспитания

2. Предмэдэй характеристикэ.

Буряад литература үзэлгэ болбол имагтал түхэл янза дүрсээр харуулдаг дээрэһээ һурагшадые арад зондоо үнэн сэхээр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай.

6 класста түрэлхи литературынын программа тематическа гол ёһоной үндэһэн дээрэ байгуулагданхай. Эндэ арадай аман зохёолнууд, буряад литература сооһоо удхын ба байгуулалтын талаар һурагшадай ойлгосо, мэдэсэдэ таарамжатай уран һайханай зохёолнууд шэлэгдэн абтажа, тайлбарилан уншахаар, шудалан үзэхээр хараалагдана. Эдэ зохёолнууд хадаа түүхын үе сагтай, арад зоной үйлэ хэрэгтэй, түүхэтэй, түрүү хүнүүдэй дүрэтэй сэхэ холбоотой юм.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын зорилгонуудые бэлүүлгэдэ, үхибүүдэй наһанай арга боломжо хараадаа абадаг дээрэһээ һургуулийн литературна курс эхин удаагаа хоёр шата боложо хубаарна. Удаадахи шатада V-VII классуудай һурагшад уншалга, хеэрэлгээ үргэлжлүүлнэ, мүн зохёол шэнжэлэн үзэлгын түрүүшын дүршэлтэй боложо эхилнэ.

Арадай аман зохеол аман үгын, уран һайханай литература бэшэмэл үгын искусство, тиимэһээ уран зохеол зохоходоо уран хурса, шэмэг удхатай үгэ гол түлэб аргануудай нэгэн болоно.

Уран зохеол хүн тухай, тэрэнэй доторой байдал, хүниие тойрон байһан оршон байдал, байгаали, хүнэй ажабайдал, арад зоной ажамидалар г.м. тухай зохогдоһон байдаг. Бодото юумэнүүд, үнэн болоһон үйлэ хэрэгүүд, бодото байдал уран зохоолой, уран һайханай литературынын үндэһэн боложо хэрэглэгдэдэг. Уран зохеолшо бодото байдал дээрэ үндэһэлжэ, тэрэниие нажаажа, ухаан бодолойногго хүсөөр, ханаагаараа тэрэниие уран гое болгожо, ном соогоо уран һайханаар, гоеор зохогдоһон байдал бии болгодог, энэ байдалын үнэн бодото байдалда адлирхуу байдаг гэжэ һурагшадта ойлгуулха шухала.

Программа юрэнхы һуралсалай 6 класста заахын тула зохогдонхой, неделидээ 2 час үгтэнэ, жэл соо 70 час.

3. Уран зохеол шудалан үзэлгын гол зорилго.

Уран һайханай литература гү, али уран зохеол шудалан үзэлгын гол зорилгонууд гэбэл:

- ☐ һайханай литература хүнэй, хүн түрэлтэнэй ажамидаларда тусхай һуури эзэлдэг, тэдэнэй хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ ойлгуулха;
- ☐ уран һайханай литература шудалан үзэлгэ хадаа түрэл арадайнгаа ба бэшэшье арадуудай соел болбосорол, ёһо заншал ойлгожо абалгынтусгаар арга гэжэ ойлгуулха;
- ☐ искусствын этико-эстетическэ компонент байгуулха гуманитарна ойлгосонуудые тайлбарилжа үгэхэ;
- ☐ уран зохеол уншаха дуратай болгохо, гое һайханиие наринаар ойлгодог мэдэрэл хүмүүжүүлхэ;

□ бодото байдал, ажабайдал ба искусство, оршон тойрониe зүбөөр сэгнэжэ, тэдэндэ үнэтэй сэнтэйгээр хандахыe хургаха;

□ аман ба бэшэмэл хэлэлгэдэ хургаха, тэрэниe хүгжөөхэ;

□ хурагшад уран хайханай зохеол зүбөөр, хүсэд дүүрэнээр хадуужа абаха, шэнжэлжэ, сэгнэжэ хураха гол түлэб теоретико-литературна, эстетическэ оуранйлгосонуудтай болохо ёһотой.

Уран хайханай литература зүбөөр, хүсэд дүүрэнээр, гүнзэгыгөөр ба өөрынгөө ажаמידаралда туһатайгаар ойлгожо абахын тула литературын теоридо онсо анхаралаа хандуулан, хурагшадые ойлгомжын аппараттай болгохо.

Энэ программа баазова теоретико-литературна ойлгосонууд дээрэ үндэлжэ, тэдэниe гол принцип болгон байгуулагдаа. 6-дахи класста уран зохеол ба ёһо заншал гэжэ теоретиколитературна ойлгосо онсологдоо. Энэ ойлгосо үгэлгэ хадаа тематическа, хронологическа болон историко-литературна принципүүдтэ нэмэринь болоно.

6-дахи класста литература үзэлгын гол шэглэл иимэ: уран хайханай литературыe үгын искусство гэжэ шэнжэлэн үзэлгэ.

Хурагшадые литература үзэлгын талаар хургахын тула иимэ зорилго табигдана: эстетическэ анализ хэжэ хуралга.

Программа дотор буддын шажанай хургаал, тэрэнтэй нягта холбоотой бурхан багшын хургаалнууд дээрэ үндэлжэ зохёогдоһон зохёолнууд оруулагдаа.

Арадай аман зохеолнуудгүйгөөр литературын асуудалнууд, илангаяа уран хайханай ёһо заншал, литературна хүгжэлтын, ментальна ёһо заншалнууд г.м. хүсэд хайнаар ойлгогдохогүй. Гэхэтэй хамта уран хайханай литература хадаа арадай аман зохеолой үргэлжэлэл гэжэ хэлэхэдэ болоно.

Туд программа бэлүүлхэдэ, ойлгожо абаһан мэдэсыень шалгахандаа коммуникативнотворческо ажалнуудые үнгэргэхэ: творческо (зохеон байгуулгын) мастерской, практикум, даабари, шэлэжэ абаһан зохеолоо бээ даагаад анализ хэлгэ, дүн гаргалгын уншагшадай конференци г.м.

4.Хуралсалай түсэблэһэн дүнгүүд

Үхибүүнэй өөрын хүгжэлтын дүнгүүд (личностные результаты)

- буряад хэлээ буряад арадай үндэһэн-болбосоролой нангин баялиг гэжэ ойлгохо;
- түрэл хэлэндэ дуратайгаар, хундэтэйгөөр хумуужэхэ;
- хэлэнэй баялигыe өөрынгөө хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, бодож байһан бодолоо тэрэнэй хусөөр хэлэжэ шадаха.

Оршон тойрониe шудалха шадабари (познавательные УУД):

- шухала хэрэгтэй мэдээсэлнуудые бэдэржэ, компьютер болон интернетэй хусөөр мэдээнүүдые оложо, хэрэглэжэ шадаха;
- шуумжэлэл, шэнжэлэл хэжэ, дутаг дундануудые элируулжэ;
- хэлэн ажалдаа арга боломжонуудые тааруулжа, шалгалта, сэгнэлтэ угэжэ шадаха; - юумыe сасуулжа, тааруулжа, шалтаг хойшолоной холбоо байгуулжа, бодолоо удаа дараалуулан хубарюулжа шадаха;
- монологическа хэлэлгэ хайнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө һанамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнэ ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа шадаха.

Харилсаха шадабари (коммуникативные УУД):

- бэе бээ шагнажа, дуулажа шадаха; хэлэнэй аргануудые хэлэлгэдэ хэрэглэжэ, өөрынгөө хараа бодол хэлэжэ шадаха;
- бэшэг дээрэ, аман хэлэлгээрэ хэрэгтэй мэдээсэл дамжуулжа шадаха;
- асуулта хэжэ, хунэй канал бодол ба өөрынгөө һанамжа хэлэжэ шадаха;

- хэжэ байһан юумэнэйнгээ зорилгонууды, хамта дуургэхэ ажалайнгаа тусэбууды, яжа тэрээнэ дуургэхы элирхэйлжэ шадаха;
- олоһон мэдэсээрэ нүгөөдэтээ хубалдажа, ур дунтэй бодол абаха; - бэе бэе хундэлжэ, нүгөөдэдөө анхаралтайгаар хандаха.

Бэе гуримшуулаад ябаха шадабари (регулятивные УУД):

- олокон мэдэсэһэн уламжалан, ушөө мэдэхэгуй юумэн тушаагаа зорилго табиха; - тусэблэлгэ, удаа дараалуулан хоорондын зорилгонууды табиха, ямар дундэ ерэхээ уридшалан мэдэхэ;
- сэгнэлтэ хэхэдэ, юу ойлгоконоо, ушөө юу ойлгожо абахабиб, хэр зэргэ шанартайгаар ойлгообиб гэжэ, хэһэн ажалаа сэгнэжэ шадаха;

Литературна уншалгаар шадабари (предметные результаты):

- уран зохеолшын зохеол соогоо бэшэһэн уран зураглалы хөөрөжэ;
- уран зохеолшын зураглаһан зурагы ухаан бодолдоо, сэдхэлдээ бии болгожо;
- үзэжэ байһан зохеолой гол шухала үйлэнууды (эпизодууды), үйлэдэгшэ нюурай хэлэБэн угэ, хэрэг г.м. бусад олон юрын үйлэнуудһээ илгажа;
- зохеол соохи үйлэнуудэй болоһон шалтагаание, сагы, тэрэнэй хойшолонгы элируулжэ;
- үзэжэ байһан зохеолой геройнууд тухай, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһы хараадаа абан, хурагша бэшэмэл өөрын бодомжолго зохеожо;
- Уран зохёолой сэдэб ойлгожо, уншаһан текстынгээ гол удха хөөрөжэ;
- Текст соохи уран аргууды оложо;
- Уншаһан зохёолойнгоо жанр элируулжэ шадаха.

Хурагшадай мэдэсэ, шадабариды табигдаха гол эрилтэнууд

Хурагшад гол түлэб иимэ юумэнууды мэдэхэ ёһотой:

- уншажа байһан зохеолойнгоо автор тухай, номой нэрэй удха тайлбарилга;
- уран зохеолшоной намтарһаа тон шухала мэдэнууды;
- уран зохеолнуудай текстнууды;
- шудалан үзэжэ байһан зохеолой герой болоод гол үйлэдэгшэ нюурнууд тухай, зохеол соохи шухала үйлэнууды мэдэхэһээ гадна, тэдэнэй хоорондохы харилсаа холбоонууды, типическэ удха шанар;
- уран зохеол бэшэхэ гол шухала аргууд, зураглалай янзинууд, зохеолой темэ, идея, гол удха, уран зохеолой геройнууд, сюжет г.м. литературна теориһоо ойлгосонууды;
- байгуулгын (композицийн) шухала онсо янзинууды, хэлэнэй зураглан тодорхойло арга хэрэгсэлнууды;
- программын эрилтын ёһоор сээжэлдэһэн шүлэгүүды, эпическэ зохеолой хэһэгүүды;
- литературна зан абари (характер), литературна тип, романтизм, реализм гээһэн ойлгосонуудай шухала шэнжэнууды г.м.

Хурагшад гол түлэб иимэ юумэнууды хэжэ шадаха ёһотой:

- уран зохеолшын зохеол соогоо бэшэһэн уран зураглалы хөөрөжэ;
- уран зохеолшын зураглаһан зурагы ухаан бодолдоо, сэдхэлдээ бии болгожо;
- үзэжэ байһан зохеолой гол шухала үйлэнууды (эпизодууды), үйлэдэгшэ нюурай хэлэһэн угэ, хэрэг г.м. бусад олон юумэнуудһээ илгажа;
- зохеол соохи үйлэнуудэй болоһон шалтагаание, сагы, тэрэнэй хойшолонгы элируулжэ; • үзэжэ байһан зохеолой хэлэнэй уран аргууды, байгааһын зураглалнууды текст сооһоо илгажа;

- зохеолой идейнэ болоод уран найханай талые харуулалгада сюжетэй зүйлнүүдэй (уйлын хугжэлтын эхин, уйлын уялдалга, уйлын хугжэлтын эгээл дээдэ шата) уургэ болон гол проблематика элируулжэ;
- үзэгдэжэ байһан зохеолнуудай байгуулгын (композициин) зүйлнүүдые илгажа;
- зохеолой удха задалан харуулхадаа, геройн уургэ ба геройдо угэһэн авторай эгнэлтэ эли тодо болгожо;
- зохеолой геройнуудай еер еерын ба бултандань хабаатай шэнжэнуудые тодорхойлон, характеристикэ угэжэ, тэдэндэ авторай ямараар хандажа байһые элируулхэ зорилготойгоор геройнуудые зэргэсуулжэ;
- монологическа хэлэлгэ найнаар хэрэглэжэ, өөрынгөө һанамжа ойлгосотойгоор хэлэжэ, тэрэнэ ойлгуулжа, баримталжа, хамгаалжа;
- тусэб табижа, тэрэ тоодо тезиснэ тусэб, литературна-критическэ статьянуудаар конспект бэшэжэ;
- нэгэ гу, али хэдэн материалнууд дээрэ ундэйэлэн, литературна темээр элидхэл, сонохол (сообщени) гу, али реферат бэлдэжэ;
- үзэһэн зөхеолоор гу, али хэдэн зохеолнуудаар проблемнэ шэнжэтэй аман ба бэшэмэл бодомжолготой зохеолго, тэрэ тоодо зэргэсуулһэн характеристикэ зохеожо, мун литературна ба публицистическэ темэнуудээр бодомжолготой зохеолго бэшэжэ;
- литературын асуудалнуудаар бэшэһэн худэлмэринүүдээр тезисуудые ба конспектуудые табижа;
- бээ даагаад уншаһан номоор, хараһан кинофильмүүдээр, теледамжуулгануудаар, зүжэгүүдээр, уран зурагуудаар, шагнаһан хугжэмөөр рецензи гу, али һанамжа бэшэжэ;
- уншаһан номой справочна аппарат, мун литературна терминуудтэй словарь, шэнэ толинуудые хэрэглэжэ г.м.

Формы организации деятельности обучающихся:

Фронтальная, групповой (хоёр-хоёроороо), индивидуальная, коллективная (хамтын)

Формы контроля освоения обучающимися содержания курса:

1. Текущий контроль: сээжээр асуулга, бээ даагаад худэлмэри, тестнүүд
2. Промежуточный контроль: шалгалтын худэлмэри, тест

Описание места учебного предмета в учебном плане:

Базисна учебно планай түсэбөөр неделя соо 2 саг үгтэнэ, 34 неделя, жэл соо хамтадаа 68 саг.

Бэлүүлхэ болзор ба шата— 2023 - 2024 һуралсалай он, 6 класс

5. ПРОГРАММЫН БҮРИДЭЛ БА УДХА:

Миф – фольклор – литература Оршол (1 саг)

Уран найханай литературын уг гарбал, бии бололго, гаралга. Литература тухай эрдэм мэдэсэ, эрдэм ухаан, эрдэм мэдэрэл гэхэ мэтые уран наринаар, абьяастайгаар, илангаяа ойлгосо найтагаар уншалгын үндэһэ һуури. Мифүүд (2 саг)

Миф тухай ойлгосо. Мифологи үнэн бодото байдал ойлгожо абаха аргуудай нэгэниинь.

Мифүү ба онтохонууд, домогууд, урданай түүхэнүүд, аман хөөрөөнүүд.

Буряад арадай мифүүд, тэдэнэй янзанууд, геройнуудын, зохеон байгуулгын онсо шэнжэ.

Буряад арадай мифүүдэй грегүүдэй мифүүдхэ илгаа. Класчаа гадуур уншалга (1 саг)

Виктор Шагдарович Гунгаровай “Мифүүд ба домогууд. Класчаа гадуур уншаха ном. (Гунгаров В. Мифүүд ба домогууд.-Улаан-Үдэ: Бэлиг, 2001)

Эпос (6 саг)

Эпос тухай ойлгосо. Аман үгын ба бэшэмэл үгын эпическэ зохеолнууд. Эпос литературынын родуудай нэгэн. Гол эпическэ жанрнууд. Эпическэ зохеолой герой тухай ойлгосо. Эпическэ зохеол соохи үгын үүргэ.

Аламжа Мэргэн (6 час). Нэгэдэхи бүлэг. Аламжа Мэргэн хүбүүн Агуу Гоохон дүүхэй хоёрой түрэнэн гараһан тухай. Тэдэнэй бага наһандаа үншэрэлгэ. Хоёрдохой бүлэг. Хоёр Зутан абганар тухай. Тэдэниие Аламжа Мэргэн Агуу Гоохон хоёрой угталга. Дүрбэдэхи бүлэг. Аламжа Мэргэнэй Ягша Хара абгайтай тулалдажа, илалта туйлаад, зобоһон, тулиһан хүнүүдые сүлөөлһэниинь. Аламжа Мэргэнэй арюун һайхан сэдхэл, шэн зориг, хүсэ шадал. Тэрэнэй нарийхан шарга мориной дүүргэнэн үүргэнүүд. Үльгэр соохи фантастическа найруулгануудай удха шанар.

Бөө мүргэлэй зохеолнууд. (1 саг)

Бөө мүргэлэй зохеолнууд тухай ойлгосо. “Хаан Шаргай хадын бии болоһон тухай” Бэшэмэл зохеол (2 саг)

Буряад литература тухай. Литературын түлэбүүд. Нийтэ монгол зохеол. “Шэдитэ хүүр”. С.Гунгаажалцан. “Сайн үгэтэ эрдэнийн сан субашид”. Э-Х.Галшиев. “Бэлиг-үүн толи”.

Роман – бэшэмэл эпическэ зохеол. Роман тухай ойлгосо. (1 саг)

Чимит Цыдендамбаевич Цыдендамбаев. “Банзарай хүбүүн Доржо” (3 саг).

Ч. Цыдендамбаев. Банзарай хүбүүн Доржо. Туд роман дотор зураглагдаһан Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржо Банзаровай бага наһан. Доржын түрэнэн нютагай онсо шэнжэ, түрэлхид, хүршэнэр, нүхэд. Үгүтэй Тобшой хүгшэн, Арюухан, Затагархан гурбанай ажабайдал. Баян Мархансайтанай хомхой наһаан. Бүдүүлэг ааша һонор ухаатай Доржын һайхан сэдхэл, Ворхоног Үльгэршын хэлэнэн үгэнүүдээр Доржын һонирхолго, монгол бэшэгтэ һураһаниинь Хяагта ошожо, һуралсалаа үргэлжэлүүлһэниинь. Шэнэ нүхэдтэй болоһониинь. Доржын эрдэм шудалалгада ашатайгаар нүлөөлһэн ород багшанар, номууд, нүхэд. Романай тодо хэлэн, уран аргууд. Романай сюжет, зүрилдөөн (конфликт), байгуулга, геройнуудын. Үнэн сэхээр, нэрэ түрээ хухурангүй ба үнэн сэхэ бэшээр ябалга – романай нравственна зүрисэлдөөн (коллизи). (Булагай эхин: үхибүүдэй хрестомати. -Улаан-Үдэ: Бэлиг, 2008.)

Туужа тухай ойлгосо (6 саг)

Туужа тухай. Барадий Мункуевич Мунгонов. “Хара һалхин”. Туд повесть соо Г. Н. Левскийн ударидалга доро һурагшадай нютаг ороноо шэнжэлхээ Баргажанай аймагаар аяншалһан тухай бэшэгдһэниинь.

Энэ зохёолой гол геройнуудай дүрэнүүд, тэрэнэй ушаралта ябадалнууд. Литературна теори: лирическэ отступлени (сухарилта) тухай ойлгосо. Дурдагдаһан повестьдо авторай лирическэ сухарилта оруулһанайнь удха шанар. Хөөрөөн тухай ойлгосо (1 саг) Цырен-Доржо Дамдинжапов «Юрын буряад эхэ» (3 саг)

Энэ рассказ соо Цыренова Бүмбүү Базаровнагай намтарай зураглагдаһаниинь. Бүмбүү Базаровнагай хөөрөөн соо буряад арадай урданай ба мүнөөнэй байдалай харуулагдаһаниинь.

Басни – эпическэ жанр (1 саг)

Басни тухай ойлгосо. Басни-шүлэглэмэл зохеол аад, эпическэ жанрта ородог юм.

Бато Базарович Базарон. “Эрдэмтэй эрбээхэй”. Басни соо үгтэнэн аллеги, геройнуудын, һургаал заабаринь. (Базарон Б. Алтан гадаһан. – Улаан-Үдэ: Буряадай номой хэблэл, 1967).

Гунга Гомбоевич Чимитов. “Шарга тэргэ хоер”, “Эрэ тахья” (1 саг). Хэлэ хүгжөөлгэдэ баснийн үзүүлдэг удха шанар ба үүргэ. (Булагай эхин: үхибүүдэй хрестомати.-Улаан-Үдэ: Бэлиг, 2008.) Басни зохеожо туршалга.

Лирикэ(2 саг). Лирикэ, лирическэ уран зохеол тухай ойлгосо. Лирикэ хадаа литературынын родуудай нэгэниинь. Лирическэ зохёолнуудай гол түлэб жанрнууд. Лирическэ зохеол соохи уран үгын удха шанар ба үүргэ. Лирическэ шүлэг. Поэзи ба и прозо хоер уран үгэ (хэлэ) эмхидхэхэ ондо ондоо маягууд (типүүд). Лирикэ ба поэзи. Шүлэг ба ритм. Ритм ба шүлэгэй хэмжүүр. Буряад шүлэгэй байгуулга. Ород шүлэгэй байгуулгын илгаа.

Лирическэ герой тухай ойлгосо (1 саг)

Ардан Лопсонович Ангархаев. «Баһал сэдхэлдэм – бага наһамни» (1 саг) Шүлэг дотор зураглагдаһан лирическэ геройн урмашал харуулалга. Метафора тухай ойлгосо үргэдхэлгэ.

(Ангархаев А. Агууехэ шэди. Улаан-Удэ: Буряад үнэн, 2001.) Галина Хандуевна Назаржапоеа.

«Зунай удэшэ», «Нара хүлээнэб» (1 саг)

Лирикэ дотор пейзаж (байгаали) зураглалга. (Базаржапова Г. Эхын энхэрэл : шүлэгүүд. -

Улаан-Удэ: Буряадай номой хэблэл, 1983.)

Баллада — лиро-эпическэ жанр (3 саг)

Баллада тухай ойлгосо. Лирическэ ба эпическэ талануудынъ. Сюжет.

Цырен- Базар Бадмаевич Бадмаев. «Хүбүүхэн тухай баллада». Тус балладың сюжет. (Бадмаев

Ц-Б. Шүлэгүүд. - Улаан-Үдэ : Буряадай номой хэблэл, 1982.)

Цырендулма Цыреновна Дондогой. «Гэр тухай баллада». Баллада зохеолгын онсо илгаа.

(Дондогой Ц. Шулуудай тарни. -Улаан-Үдэ: Буряадай номой хэблэл. 1989.) Творческо

мастерской

Ямар зохеолнуудые лиро-эпическэ зохёолнууд гэнэб?

Лирическэ ба эпическэ поэмэнууд (2 саг)

Поэмэнүүдэй лирическэ шүлэгһөө ба балладаһаа илгаа.

Дулгар Ринчиновна Доржиева. «Нүүдэл түүдэгүүд (сэдхэлэй поэмэ)». Зохёол соохи зуүүн зүгэй арадуудай зохёолнуудай шанар, шэнжэ, маяг. (Доржиева Д. Нүүдэл түүдэгүүд : шүлэгүүд.

- Улаан-Үдэ : Буряад үнэн. 2004.)

Даши Цыретарович Дамбаев. «Дуулыш, минии атом!». Авторай образ. (Дамбаев Д. Алтан зула.

- Улаан-Үдэ : Буряад үнэн, 1998.)

Драматическа зохёол. Ц.Г.Шагжин «Будамшуу»

6. Буряад литератураар сэдэбүүдые үзэхэ түсэблэлгэ
(68ч)

№	Сэдэб	Саг	Һара, үдэр	
			түсэбөөр	үнгэргэгд эһэн
	Миф – фольклор-литература	1 саг		
1	Оршол. Уран зохёол – үгын искусство.	1ч		

	Арадай аман зохёол			
2	Онъһон ба хошоо үгэнүүд	1ч		
3	Таабаринууд.	1ч		
4	Буряад арадай аман зохоолой ёһо гуримай поэзи.	1ч		
5	Сагаалганай дуунууд, Ёохорой дуунууд.	1ч		
6	Тоонто тайха, милаан, хорюул сээр тухай.	1ч		
7	Домог – үльгэр тухай ойлгосо. Дэлхэйн бии болоһон тухай.	1ч		
8	Үльгэр тухай ойлгосо.	1ч		
9	Аламжа Мэргэн. 1-дэхи бүлэг. «Аламжа Мэргэн хүбүүн Агуу Гоохон дүүхэй хоерой түрэхэн гараһан тухай»	1ч		
10	Аламжа Мэргэн. 2-дохи бүлэг. «Аламжа Мэргэн хүбүүнэй хоер Зутан абганар тухай»	1ч		
11	Аламжа Мэргэн. 3, 4-дэхи бүлэг.	1ч		
12	Аламжа Мэргэн. 5, 6, 7, 8-дахи бүлэг. Аламжа Мэргэн. 9-дэхи бүлэг. «Булад Хуурай хүүгэнэй Аламжа Мэргэн хүбүүе амидыруулһан тухай»	1ч		
13	Аламжа Мэргэн. 10-дахи бүлэг. «Аламжа Мэргэн хүбүүнэй Агуу Гоохон дүүхэйгээ бэдэржэ олоһон тухай» Аламжа Мэргэн. 11-дэхи бүлэг. «Аламжа Мэргэн хүбүүнэй хоер Зутан абганараа дараһан тухай»	1ч		
14	Ниитэ Монголой уран зохёол.	1ч		
15	«Оюун түлхюур»	1ч		
16	Һургаалай зохёолнууд тухай. Сажа Бандида Гунгаажалцан.	1ч		
17-18	С.Гунгаажалцан. “Сайн үгэтэ эрдэниин сан субашад”	2ч		
19	Ринчен Номтоев. «Аршаанай дуһал» гэхэн тайлбари зохёол тухай.	1ч		
20	«Аршаанай дуһал» (зохёолһоо хэхэгүүд). Заан хулгана хоёр. Галандага шубуун.	1ч		

21	Хүхэ зүхэтэй үнэгэн. Булуудхааа тодхортоһон бөөһэнүүд.	1ч		
22	Арьяатанай хаан арсалан борохон туулай хоёр. Худагай хохор баха.	1ч		
23	Хаан хүбүүн бирмаанай хүбүүн хоёр.	1ч		
24	«Шэдитэ хүүр» гэхэн зохёол тухай	1ч		
	«Шэдитэ хүүр» (зохёолһоо хэһэгүүд)			
25	Шубуун дэгэлтэ.	1ч		
26	Хэнтэг үбгэн ба гэнэн хүгшэн.	1ч		
27	Арсалан харлаг хоёр.	1ч		
28	Шалгалтын хүдэлмэри	1ч		
29	ХХ зуун жэлэй буряад уран зохёол.	1ч		
30	Уянга гү, али уянгата зохёол тухай. Пейзажна уянга.	1ч		
31	Хэлэнэй уран аргууд. Зэргэсүүлгэ. Эпитет.	1ч		
32	Метафора. Олицветворени.	1ч		
33	ЭХЭ ОРОН. Владимир Константинович Петонов.	1ч		
	«Минии Росси»			
34	Бавасан Доржиевич Абидуев. «Сонхоор малайһан һара»	1ч		
35	Дамба Зодбич Жалсараев. «Эхэ тухай дуун»	1ч		
36	Үргэлжэлһэн зохёол тухай.	1ч		
37	Цырен-Доржо Жана-Бадараевич Дамдинжапов.	1ч		
38	Творческо мастерской. Шүлэг яажа бии болодог бэ?	1ч		
39	Хөөрөөн тухай ойлгосо	1ч		
40	«Юрын буряад эхэ»	1ч		
41	Бүмбүүгэй бага наһан.	1ч		
42	Баһал гансаараа.	1ч		
43	Баярта дайнда мордобо.	1ч		
44	Творческо практикум.	1ч		
45	Сергей Сультимович Цырендоржиев	1ч		
46-47	Шобоодой (хөөрөөн)	2ч		
48	Лопсон Дунзынович Тапхаев. «Фермын үхибүүд»	1ч		
49-50	Цэрэн Раднаевич Галанов. «Хүгжэм» (хөөрөөн)	2ч		
51-52	Чимит Цыдендамбаевич Цыдендамбаев. «Шэнэ байшан»	2ч		
53-54	Хани нүхэсэл. Ч. Цыдендамбаев. «Талын аадар» (хөөрөөн)	2ч		
55	Жамьян Балданович Балданжабон. «Алханын нюусанууд» (туужаһаа хэһэгүүд). Бэлэдхэл ба замда гаралга. Энэ юун гээшэб?	1ч		
56	Байгаалиин таабари. Үүдэн сүмын дэргэдэ. Уршагта хүни.	1ч		

57	Алханын орой өөдэ. Юун энэһэн байгаа? Хододоо сугтаа.	1ч		
58	Ц.Номтоев «Эдэбхи». Загаһа үсхэбэрлхэ тухай.	1ч		
59	Тужын нуур шэнжэлгэ. Ойн ангууд	1ч		
60	Тужын нуурта загаһад асарагдаба	1ч		
61	Г.Базаржапова “Зунай үдэшэ”, “Нара хүлээнэб”	1ч		
62	Басни тухай ойлгосо. Б.Б.Базарон “Эрдэмтэ эрбээхэй”	1ч		
63	Элбэг Содномович Манзаров. «Золдоо хатарһан зомгоһон»	1ч		
64	Баллада тухай ойлгосо. Ц-Д.Дондогой «Гэр тухай баллада»	1ч		
65	Хүүгэдэй драматическа буряад уран зохёолой онсо шэнжэнүүд. Михаил Жалбуевич Батоин. «Хүхэ зүһэтэй үнэгэн». 1, 2, 3-дахи зурагууд.	1ч		
66	Михаил Жалбуевич Батоин. «Хүхэ зүһэтэй үнэгэн». 4,5,6-дахи зурагууд.	1ч		
67	Шалгалтын хүдэлмэри	1ч		
68	Жэл соо үзэһэнөө дабталга	1ч		
	Бүхыдөө	70		

7. Нуралсалай методическа хангалга

1. «Буряад литература» О. В. Цыцыкова, Ж. Ц. Жамбуева, Ц. Б. Цыренова. 6 кл, Улаан-Үдэ, 2018 он;
2. Буряад нургуулийн программанууд. «Буряад литература» 5-11 классууд. Улаан- Үдэ, 2008 он; 3. Буряад хэлээр, уншалгаар, буряад литератураар нурагшадай мэдэсэ, шадабари, дадал сэгнэхэ эрилтэ. Улаан-Үдэ, 2007 он.
4. Э. Дугаров «Шэлэгдэмэл зохёолнууд», Улаан-Үдэ, «Бэлиг», 2011 он.

Интернет онол арга:

- ☐ <http://www.edu.ru> – Федеральный портал «Российское образование».
- ☐ <http://www.edu03.ru/>-Министерство образования и науки РБ
- ☐ <http://www.buryadxelen.org>
- ☐ <http://www.nomoihan.org>
- ☐ [http://www.ict.edu. Ru/](http://www.ict.edu.Ru/) - Портал «Информационно-коммуникационные технологии в образовании».